

YAKLAŞAN İSRAİL SEÇİMLERİ VE SAHADAKİ YANSIMALARI

Kadriye Sınmaz

INSAMER

İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Sınmaz, Kadriye. "Yaklaşan İsrail Seçimleri ve Sahadaki Yansımaları", İNSAMER, 27.03.2019.

ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti kabul ederek elçiliğini Kudüs'e taşıması ve İsrail parlamentosunun (Knesset) "Yahudi ulus devlet yasası"nı onaylamasının ardından Filistinlilerin başlattığı Büyük Dönüş Yürüyüşü eylemleri, 2018 yılının bölgede sıcak geçmesine sebep oldu. Filistinlilerin barışçıl bir çizgide devam eden eylemlerine karşın işgal devleti İsrail, Batı Şeria ve özellikle Gazze'ye yönelik çok ciddi saldırılar gerçekleştirdi. Siyonist rejimin işgal ettiği Filistin topraklarındaki baskısı gün geçtikçe daha da arttırıyor.

Öte yandan İsrail yönetimi de Liberman'ın istifası, Netanyahu hakkında başlatılan soruşturmalar,

ultra-ortodoks Yahudilerin (Harediler) askere alınması krizi, Suriye ve Lübnan'dan sürekli güvenlik tehdidi algılanması gibi sebeplerle kendi içinde gerilimli bir sürece girdi. Kasım 2019'da yapılması planlanan genel seçimlerin nisan ayına alınmasıyla 2018'in son aylarından bu yana İsrail içindeki tartışmalar, seçim odaklı hale gelmiş durumda. Yaklaşık 10 yıldır başbakanlık koltuğunda oturan ve beşinci dönem için aday olan Benyamin Netanyahu ve partisi Likud'un karşısında genelkurmay eski başkanı Benny Gantz'ın İsrail Direnç Partisi (Hosen L'Yisrael) ile Yeir Lapid'in Gelecek Var Partisi'nin (Yeş Atid) ortaklığında kurulan "Mavi-Beyaz" adlı güçlü bir ittifak bulunuyor.

INSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Savunma Bakanı Avigdor Liberman'ın 11 Kasım'da, İsrail'in Gazze'ye saldırmasının ardından gerçekleşen ateşkese karşı çıkarak istifa etmesi, koalisyon hükümetine zarar veren en önemli olay oldu. Zira hükümetin, 120 sandalyeden oluşan İsrail parlamentosunda güvenoyu alabilmesi için salt çoğunluk olan 61 rakamına ulaşması gerekiyor. 66 sandalyeye sahip koalisyon hükümetinin meclisteki sayısı, Liberman'ın istifasıyla 61'e düştü ve koalisyon sadece bir oyla üstünlük sağlar duruma geldi. Bu andan itibaren erken seçim talepleri dillendirilse de Netanyahu bu taleplere hep mesafeli durdu. Fakat takip eden günlerde Netanyahu ve ailesi hakkında açılan yolsuzluk, rüşvet ve görevi kötüye kullanma suçlarının sıkça gündeme gelmesi, başbakanın yoğun eleştirilere maruz kalmasına sebep oldu.

Netanyahu'nun kendisi ve eşi hakkında olumlu haberler yapılması koşuluyla devletin imkânlarını kullanarak bir gazeteye itibar kazandırdığı ve büyük bir telekomünikasyon şirketinden rüşvet aldığı gibi iddialarla başlatılan soruşturmalarda ilgili başsavcı tarafından bir dosya hazırlandığı ancak dosyanın seçim sonuna kadar kamuoyuna açıklanmayacağı duyuruldu.

Netanyahu'nun halkın desteğini alarak meşruiyetini arttırmak istemesi yanında ultra-ortodoks Yahudilerin askere alınmasıyla ilgili anlaşmazlığın da erken seçim kararında etkili olduğu ifade ediliyor. İsrail'de 18 yaşını dolduran kadınların iki, erkeklerin ise üç yıl askerlik yapması zorunlu iken Harediler, dinî görevlerini yerine getiremeyeceklerini ifade ederek askere gitmeyi reddediyorlar. Nüfusun %10'luk bir kısmını oluşturan bu grubun askere alınmasıyla ilgili hazırlanan yasa, koalisyon ortakları arasında anlaşmazlığa sebep olmuş durumda.

Diğer taraftan Lübnan'daki seçimlerde Hizbullah'ın milletvekili sayısını arttırarak parlamentoda ağırlık kazanması ve ABD'nin Suriye'den çekileceğini açıklaması gibi bölgesel olaylar da Netanyahu hükümetini zora sokan gelişmeler oldu.

İlk yapılan seçim anketlerine göre, hakkında başlatılan soruşturmalara rağmen Netanyahu ve partisi Likud, yarışı birinci sırada götürüyordu. Hemen onu takip eden Benny Gantz ise İsrail'de siyaset çevresi için yeni bir isim. Gantz, 2011-2015 yılları arasında genelkurmay başkanlığı yapmış ve bu dönemde Filistin'e yönelik gerçekleştirilen iki büyük saldırıyı (2012 ve 2014 yıllarında) komuta etmiş, ayrıca Lübnan savaşında da üst düzey komuta kademesinde bulunmuş bir isim. Netanyahu, Gantz'ın solcu bir hükümet kuracağını ve sol bir hükümetle İsrail'in bütün dünyaya meydan okuyarak kazandığı(!) toprakları tehlikeye atacağını iddia etse de Gantz'ın seçim söylemlerinde Netanyahu'nun bu iddialarına dayanak olacak hiçbir ifade söz konusu değil. Bu ortamda süren seçim yarışında son yapılan anketler, Gantz ve Yeir Lapid'in savunma eski bakanı Moşe Yaalon'un da desteğini alarak kurdukları Mavi-Beyaz ittifakının birinci sırada olduğunu gösteriyor.

1970-1980'li yıllardan bu yana İsrail siyasetinde etkili olan Likud Partisi ve son 10 yılın İsrail siyasetini kendisiyle özdeşleştiren Netanyahu'nun Mavi-Beyaz ittifakı ile girdiği mücadelenin kazananı 9 Nisan akşamı belli olacak. Fakat burada birkaç önemli soru üzerinde durmak gerekiyor.

İlk soru, seçim sonuçları Netanyahu hakkındaki suçlamalara nasıl tesir edecek? Eski başbakanlardan Ehud Olmert hakkında da benzer suçlamalarla soruşturma açılmış ve Olmert, hapis cezası almıştı. Fakat Olmert, hakkındaki

iddialar kesinleşmeden evvel görevi bırakmıştı. Netanyahu'nun seçimleri kazanarak halkın desteğini alması halinde, savcı güçlü deliller olduğunu iddia ettiği davayı açmayı erteleyebilir. Fakat dava açılır ve deliller kamuoyuna açıklanırsa Netanyahu'yu zor günlerin beklediğine şüphe yok.

Peki, seçimleri Mavi-Beyaz ittifakı kazanırsa İsrail hükümetinin söylemlerinde bir değişiklik yaşanır mı? Gantz'ın İsrail Direnç Partisi "merkez" veya "sol" olarak değerlendirilmekte ve parti, diğerlerine göre daha liberal bir söylemle seçim kampanyasını yürütmekte. İttifakın seçimi kazanması halinde ülke içinde kısmen özgün bir siyaset izlenmesi ihtimali söz konusu olsa da dış politikada herhangi bir değişiklik yapılması beklenmiyor. İşgal devleti İsrail'de seçimleri hangi grup kazanırsa kazansın, gerek Filistin'e yönelik uluslararası hukuka aykırı eylemlerin ve İran karşıtı söylemlerin gerekse Suriye ve Lübnan'ın kontrol altında tutulma çabalarının aynı şekilde sürdürüleceğinden yana bir şüphe yok.

Bu noktada cevaplanması gereken sorulardan biri de şu: Seçim sonrası koalisyon kurulabilecek mi? Seçim sonrasında cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurma görevi verilen kişi, 61 sayısına ulaşabilmek için büyük ihtimalle birçok partinin kapısını çalacak. Fakat sağ-sol ayrımının derinleşmesi ve iki tarafta yer alan grupların kendi aralarında da ayrışması, bu grupların bir çatı altında toplanmasını zorlaştırabilir. Seçimleri önde tamamlayan grubun hükümeti kuramaması ve yeni bir seçime gidilmesi ihtimali de İsrail siyaset kulislerinde konuşuluyor.

Bütün bunların arasında yeni bir gelişme daha yaşandı ve ABD Başkanı Donald Trump, 25 Mart Pazartesi günü İsrail'in Golan Tepeleri üzerindeki egemenliğini kabul eden kararı, Birleşmiş

Milletler'in (BM) 242 sayılı kararına rağmen imzaladı. Bu karara göre hiçbir ülke işgal yoluyla toprak sahibi olamaz. 1967 Arap-İsrail Savaşı'nda İsrail tarafından işgal edilen Golan Tepeleri, 1981 yılında ilhak edildi. Fakat BM'nin bahsi geçen kararına göre İsrail'in ilhak kararı uluslararası sistemde kabul görmedi ve bölge halen resmî olarak Suriye toprağı kabul ediliyor.

Golan Tepeleri hem zengin su kaynaklarına sahip olması hem de Şam'a 60 kilometre uzaklıkta bulunması ve Lübnan ve Ürdün'le de sınır oluşturması hasebiyle oldukça stratejik bir öneme sahip.

Trump'ın ABD'nin İsrail elçiliğini Kudüs'e taşıması kararı gibi bu meseleyi de oldubittiye getirme amacıyla attığı adımlar, şüphesiz gelecek seçimlerde karşılıksız kalmayacak ve İsrail seçmenini Netanyahu lehine etkileyecek.

Trump'ın bu hukuksuz kararı imza töreninde, "kahraman" edasıyla kameralara gülümseyen iki isim dikkat çekti: Jared Kushner ve Benyamin Netanyahu. "Yüzyılın Anlaşması" planının mimarı ve Netanyahu'nun Arap ülkeleriyle diplomatik ilişkilerini geliştirmesinin en büyük destekçisi olan Trump'ın damadı ve danışmanı Jared Kushner, Netanyahu'nun seçimi kazanması halinde anlaşmayı kamuoyuna sunabilir. Netanyahu ise ABD'nin desteği ve Arap ülkelerinden hiçbir itirazın gelmemesiyle Gazze'ye yönelik saldırılarını daha da arttırabilir. Keza Trump'ın kararı imzaladığı anlarda İsrail Gazze'ye arka arkaya birçok hava saldırısı düzenledi.

İsrail'de seçimlere iki hafta kadar bir süre kalmışken Netanyahu ülke içinde kendine yöneltilen eleştirileri bertaraf edebilmek için Filistinlilere yönelik baskıyı daha da sertleştirebilir. Fakat 2008, 2012 ve 2014 yıllarında Gazze'ye gerçek-

leştirilen saldırılar boyutunda yeni bir saldırı, bölgede geri dönüşü olmayan hasarlar bırakabilir. Zira hâlihazırda Gazze’de önceki saldırıların açtığı yaralar dahi sarılabilmiş değil ve halkın büyük bir kısmı insani yardımlarla hayatını sürdürmeye çalışıyor. BM, bir çözüm bulunmadığı takdirde 2020 yılına gelindiğinde Gazze’de yaşamının mümkün olamayacağını rapor etmekte.

Hasılı, İsrail’in -seçimi hangi grup kazanırsa kazansın devam edecek olan- saldırgan politikaları, Trump’ın bölgeyi İsrail lehine domine etmek için attığı pervasızca adımlar, Suriye’de devam eden sıcak savaş ve İran’ın artan etkisi, bölge için barışın halen daha oldukça uzak olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

